

NEŠTO O KLASIČNO-GOSPODARSKOJ VRIJEDNOSTI ŠUMA

Kada govorimo o vrijednosti šuma, uvijek napominjemo i potertavamo, kako uz klasično-gospodarsku, ona ima i općekorisnu ulogu, pa time i vrijednost. Ona je u načelu višestruko veća (i do 50 puta) od klasično gospodarske vrijednosti, ovisno o njejoj ekološkoj (hidrološkoj, vodozaštitnoj, protuerozijskoj, klimatskoj, protuemisijskoj), socijalnoj (estetskoj, zdravstvenoj, rekreacijskoj, turističkoj) i ekofiziološkoj (genetskoj, bioraznolikosnoj, fiziološkoj) ulozi. Vrednovanje općekorisne uloge određuje se na temelju procjene, a većina korisnika te uloge šume teško je spremna priznati tu vrijednost, pa i platiti je, iako je ona zapravo neprocjenjiva kao ljubav majke prema djetetu, kako napominju neki autori. Klasično gospodarska vrijednost pak može se puno egzaktnije utvrditi. Ona se temelji na mjerljivim pokazateljima: količinama, kvaliteti, uporabi ovisnoj o vrsti, načinu i stupnju finalizacije, potražnji na tržištu i naposljetku o tržišnim cijenama, od šumskih drvnih proizvoda do visoko finaliziranih proizvoda drvoprerađivačke industrije.

U šumarstvu se gospodarskom osnovom propisuju zadaci i cilj gospodarenja, a potrebnom količinom i kvalitetom uzgojnih radova utječemo na količine (prirast) i kvalitetu šumskih drvnih proizvoda. Cilj je naravno proizvesti što veću količinu i čim više najkvalitetnijih proizvoda koje pojedina šumska vrsta drveća može dati, staviti na tržište sve, a ne samo neke šumske drvene proizvode, i naposljetku polučiti najveću moguću tržišnu cijenu. Poželjno je, trebalo bi i logično je s obzirom na blizinu proizvoda neopterećenog velikim troškovima prijevoza, da kupac bude uvjetno rečeno domaći drvoprerađivač, koji što većom finalizacijom pravilno koristi kvalitetan šumski proizvod ostvaren sukladno postavljenom cilju gospodarenja, čime stvara dodanu vrijednost i osigurava više radnih mjesta. Takav kupac, plativši pravu cijenu šumskog drvnog proizvoda, vjerujemo da neće primjerice iz furnirskog trupca proizvoditi parket, jer mu se to neće isplatiti. Kako je gotovo 80 % naših šuma u državnom vlasništvu, potrebno je reći i uputiti one koji ne razmišljaju na ovakav način i dopuštaju, pa i potiču da se radi, kao što se kod nas radi, da sudjeluju u rasipanju nacionalnog bogatstva i obezvređuju rad nekoliko generacija šumarskih stručnjaka: Drvoprerađivači pak, proizvođači i izvozeći nisko finalizirane proizvode (poluproizvode), prepuštaju drugima stvaranje dodane vrijednosti. Ozbiljne visokofinalne proizvođače danas možemo nabrojiti prstima jedne ruke, proizvođače poluproizvoda prstima dvije ruke, a pilanara je “bezbroy”.

Da li uopće znamo tko i kakav proizvod iz naše visoko vrijedne sirovine proizvodi, koliko radnih mjesta osigurava a koliko ih “prosipa”, koliko plaća radnu snagu legalno a koliko na crno, da li dobit ulaže u kadrove, opremu i nove tehnologije kako bi postao konkurentan, ili su ga primamile trenutno lihvarske zarade pa ulaže primjerice u stanove, kojima sada kada ih ne može prodati plaća drvenu sirovinu? Gotovo svima njima je, usput rečeno, drvena sirovina kažu preskupa, iako sudjeluje s manje od 20 % u ukupnim troškovima proizvodnje, a cijena i nije tržišna, jer ne diktira je tržište, nego uvjetno rečeno država (u proklamiranom tržišnom gospodarstvu!). Rokovi plaćanja su posebna priča, 60 a obično idu na prosječno i 90 dana, što implicira da je koeficijent obrtaja potraživanja samo 4 puta i trebao bi svakog privrednika, pa i državu ozbiljno zabrinuti. I još nešto, upravo drvoprerađivači kod prodaje svojih proizvoda koriste certificiranost hrvatskih šuma, a ne razmišljaju da je ona i rezultat ulaganja u njihovo uzgajanje i zaštitu. Uz pitanje racionaliziranja troškova i reorganizacije i šumarstvu možemo postaviti pitanje glede finaliziranih proizvoda, kao što je: zašto se ne bavi iznalaženjem profitabilnijeg načina pridobivanja do sada nekorištene drvene biomase iz šume, a ne prodajom sječke umjesto lokalnih financijskih službi? I naposljetku zašto, kao primjerice Austrija, ne proizvodi i prodaje finalni proizvod – energiju umjesto biomase. Ili, što je s drvnim proizvodima iz privatnih šuma. Tko se time i da li se bavi, jer Zakon o šumama i svi ostali zakoni vrijede za sve šumovlasnike!

Pitanja je mnogo i na jednoj i drugoj strani, i kada bi objektivno odgovorili na njih, našli bi i rješenje za ukupni boljitak, no glavno je pitanje možemo li mi to i hoćemo li?

EDITORIAL

SOMETHING ABOUT THE CLASSICAL COMMERCIAL VALUE OF FORESTS

When we talk about the value of forests, we always stress that, in addition to classical commercial values, forests also have non-market values. In principle, non-market forest values are up to fifty times higher than classical commercial forest values, depending on the ecological (hydrological, water protective, anti-erosion, climatic and anti-emission), social (aesthetic, health, recreational, tourist) and ecophysiological (genetic, biodiversity, physiological) function of forests. Non-market forest roles are evaluated on the basis of estimates; yet, the majority of the users of these forest roles are reluctant to accept and pay for this value, although it is, in the words of some authors, as priceless as a mother's love for her child. The classical commercial value can be determined in a much more exact manner, since evaluations are based on measurable parameters: quantity, quality, use of timber depending on the species, manner and degree of finalization, market demand, and finally, market prices of forest timber products to highly finalized products of the wood processing industry.

The management plan prescribes management tasks and goals, while the necessary amount and quality of silvicultural treatments govern the quantity (increment) and quality of forest timber products. The aim is, naturally, to produce as many and as high quality products that a given forest tree species can offer, and place on the market not only some forest wood products but all of them, with the final objective of achieving the highest possible market price. It would stand to reason, with regard to the proximity of the product unburdened with high transport costs, that the buyer should be, conditionally said, a home wood processing company, which would finalize and adequately use a good quality forest product in line with the set management goal. This would create additional value and ensure job opportunities. A buyer who pays a realistic price for a forest wood product will not make parquet out of a veneer log, because it will simply not be profitable.

Almost 80% of forests in Croatia are state-owned; therefore, those who engage in such unprofitable businesses, or allow and even stimulate others to participate in wasting national wealth and devalue the work of several generations of forestry experts, should be sternly cautioned. Wood processing companies, on the other hand, by manufacturing and exporting semi-final products, open the door for others to create additional value. There are currently very few serious final product producers; the number of semi-product manufacturers is slightly higher. On the other hand, there are "innumerable" sawmill operators. Are we at all aware of the basic facts: who are the producers, what kind of products are produced from our high-quality raw material, how many jobs are opened and how many are "frittered away", does the work force receive legal pay or are they paid underhand, is profit invested in personnel, equipment and new technologies in order for the producer to become competitive, or does the producer, lured by extortionate interest invest in, for example, apartments? Now that the housing market is declining, they pay for raw timber with apartments. Incidentally, most of them find raw timber too expensive, although it participates in overall production costs with less than 20%. The price is not even market price, because it is not dictated by the market but by, conditionally said, the state (so much for market-oriented economy!). Payment dates are another story altogether: 60 to 90 days on average, which implies that the coefficient of claims due is only four, which should seriously worry not only every manufacturer, but particularly the state. It is wood processing companies that rely on the certified status of Croatian forests in the sale of their products, but they are not concerned at all that this status is the result of investment in silviculture and forest protection. In addition to the issues relating to cost rationalization and reorganization in forestry, there is the question of final products: why is no effort put into finding a more profitable method of harvesting unused wood biomass from forests instead of selling chips (which should be the job of local financial services)? Finally, why do we not produce and sell the final product – energy, instead of biomass (like Austria, the example). What about wood products from private forests? Who addresses this issue, since the Law on Forests and all other laws apply to all forest owners?

As we can see, there are many questions on both sides, and if we could find objective answers to them, we would find a solution that would be beneficial for all. The main question here is: can we do it, and even more importantly, do we want to do it?

Editorial Board